

manus, quæ seipsum naturaliter exponit ictui, ad conservationem totius corporis, & virtutis civis, qui se exponit mortis periculo, pro totius reipublica conservatione. Idem constat in creaturis insensibilibus, licet enim grave ex propria inclinatione per gravitatem tendat deorsum, & leve per levitatem sursum, tamen ne detur vacuum, grave propriæ gravitatis oblitum ascendit, & leve contempta levitate descendit: Ergo naturaliter magis inclinatur pars in bonum totius quam in bonum proprium.

Confirmatur: Omnis creatura naturaliter magis inclinatur in finem, quam in media; opposita enim inclinatio est inordinata, subindeque non potest esse à Deo creature impressa: Sed bonum universi & bonum divinum, sunt finis bonorum particularium, in qua creaturae inclinantur: Ergo creatura magis inclinatur in bonum divinum, & ad obediendum Deo, ut creatori & gubernatori, quam in bonum sibi proprium & connaturale. Unde Sapient. 16. dicitur: *Ignis ut nurarentur iusti, etiam sua virtutis oblitus est: creatura enim tibi facta est & servienti&cetera.* Quibus verbis Scriptura declarat, quod dum creaturae à Deo mouentur ad effectum aliquem qui videtur contra inclinationem propria naturae, quasi obliviscuntur hujusmodi inclinationis, subiendo illam potentiam obedientiali, per quam Deo ad nutum inserviunt; sicut prædicta inclinatione in ordine ad resistentia effectum, est ibi veluti sub obliuione, & quasi non esset. Hinc Augustinus lib. 26. contra Faustum ait quod *Deus creator & conditor omnium creaturarum, nihil contra naturam facit: id enim est cuique naturale, quod ille facit à quo est omnis numerus, motus, & ordo natura.* Et D. Thomas qu. i. de potentia art. 3. ad 1. dicit quod *omnes creaturae quasi pro naturali habent quod à Deo in eis sit, & propter hoc in eis distinguuntur potentia duplex, una naturalis ad proprias operationes & motus, alia quaobedientia dicitur ad ea qua à Deo recipiunt.*

9. Objicies primò: plura Deus efficit quæ naturis rerum repugnant, subindeque quæ ipsis resistentibus sunt, ut cum solem in medio cœli detinuit ad vocem Josie, & retrotraxit tempore Ezechiae Regis Iudeæ, item quando dividens mare rubrum & Jordanem, ad transitum filiorum Israël, fecit aquas sursum stare quasi pro muro: Ergo violentiam inferit creaturis.

Respondeo effectus illos fuisse quidem contra particularem inclinationem illarum creaturarum, subindeque fuisse violentos secundum quid; quia tamen facti sunt secundum inclinationem universalis, quæ qualibet creatura magis inclinatur ad bonum divinum, & ad obediendum Deo ut creatori & gubernatori universi, quam in bonum sibi proprium & connaturale, non possunt dici violenti simpliciter, vel contra naturam, sed præter aut supra naturam.

10. Objicies secundò: Dæmones patiuntur violentiam in alligatione ad ignem tartareum, quæ violentia sufficit ut talis alligatio habeat rationem pœnae: Eos tamen non pati violentiam absolute & simpliciter, quia etiam in Dæmonis natura & voluntate concedenda est illa inclinatio

universalis ad obediendum Deo, ut supremo Domino & conditori naturæ illius, quæ potentior est omnia, per quam Dæmones pœnae sibi à Deo infictæ relinquentur.

CAPUT III.

De mixto ex voluntario & involuntario.

§. I.

An & quomodo ex metu facta sint mixta ex voluntario & involuntario?

1. Dico primò, quæ ex metu aguntur, mixta sunt ex voluntario & involuntario. Ita D. Thomas hic qu. 6. ubi hanc conclusionem probat, tum ex Philosopho & Niseno, qui ea quæ per metum aguntur appellant mixta ex voluntario & involuntario. Tum etiam, quia ea quæ per metum aguntur, secundum se non sunt voluntaria, imò sunt involuntaria, sed sunt voluntaria ex metu, ad vitandum scilicet malum quod timetur: v.g. mercator absolute & sine periculo tempestatis, noller projicere merces in mare, tempore tamen tempestatis, ad fugiendam mortem quæ timerur, vult eas projicere, & de facto projicit in mare: Ergo quæ per metum aguntur, mixta sunt ex voluntario & involuntario. Addo quod in objecto actus ex metu facti reperiuntur ratio mali & ratio boni, sufficietes ad causandum nolitionem & voluntatem, quæ sunt principia voluntarij & involuntarij: v.g. in hoc quod est projicere merces in mare est ratio mali, ut patet, cum ex hoc mercator maximum damnum incurrit, & ratio boni, cum asseratur ut medium ad conservandam vitam, seu ad evadendum mortis periculum.

2. Ad pleniorē hujus conclusionis intelligentiam, observandum est, aliud esse aliquid fieri ex metu, aliud cum metu, particula enim cum, solam concomitantiam, particula vero ex causalitate importat. Unde tunc dicitur aliquid fieri ex metu, quando metus est causa talis actus, ita ut ex metu moveatur homo ad sic operandum, ut cum quis ex metu mortis proicit merces in mare. Tunc vero censetur fieri cum metu, quando reperitur metus simul cum actione, sed non est causa movens & impellens ad illam; sicut Martyres cum metu mortis fidem confitebantur, non tamen ex metu, sed ex Dei amore & obedientia. Intelligitur ergo nostra conclusio de opere ex metu elicito, & qui sit vera causa actionis, non vero de metu concomitante tantum, cum hic in actionem non influat, sed eam solum comitetur.

3. Dico secundo, quæ ex metu sunt, sunt voluntaria simpliciter, & involuntaria secundum quid. Est etiam D. Thomas articulo citato, ubi sic discutit: Illud quod est voluntarium hinc & nunc, ponderatis omnibus circumstantijs, & involuntarium tantum secundum se, abstrahendo à circumstantijs, est voluntarium simpliciter, & involuntarium tantum secundum quid: Sed opus factum ex metu est voluntarium hinc & nunc, ponderatis circumstantijs, & involuntarium, consideratum secundum se: Ergo est voluntarium simpliciter, & involuntarium secundum quid. Minor patet exemplo supra adducto projectionis mercium. Major autem probatur ex discrimine quod omnes admittunt inter intellectum & voluntatem, nam per hoc

DE VOLUNTARIO ET INVOLUNTARIO. 25

hoc distinguitur voluntas ab intellectu, quod iste considerat res secundum se, & cum abstractione à materia singulari illa vero respicit objectum existens, & vestitum omnibus circumstantijs, cum quibus in exercitio ponitur.

4. Confirmatur: Quod est volutum efficaciter & absolute, nolitum vero inefficaciter & conditionate solum, est voluntarium simpliciter, & involuntarium secundum quid: At opus factum ex metu est volutum efficaciter & absolute, & nolitum inefficaciter solum & conditionate, ut constat in praedicto exemplo projectionis mercium: Ergo est voluntarium simpliciter, & involuntarium tantum secundum quid.

5. Objicies primò contra primam conclusionem: Quando quis metu pœnarum inferni legem observat, talis observantia nihil habet involuntarij aut displicantia, alias est mala & virtuosa, quod repugnat Tridentino self. 6. can. 8. & self. 14. cap. 4. Ergo quæ sunt ex metu, non sunt mixta ex voluntario & involuntario.

Respondeo primò, metum causare quidem involuntarium secundum quid, quando objectum quod per metum eligitur, est malum secundum se, solumque ad vitandum maius malum habet rationem eligibilis, sicut in exemplo supra adducto projectio mercium non aliunde est bona, nisi quia conductit ad mortem vitandam. Si vero objectum quod per metum eligitur, non est malum secundum se, sed absolute bonum, voluntas non habet astum nolitionis circa ipsum. Unde cum observatio mandatorum sit per se bona, & nullo modo mala, etiam abstrahendo periculo gehennæ inferni, hinc sit quod talis observantia ex metu pœnarum facta, nihil habet involuntarij aut displicantia. Juxta quam solutionem & doctrinam, prima nostra conclusio non est accipienda omnino universaliter, quia D. Thomas intendat, voluntarium ex metu non posse reperiri absque involuntario, sed magis indefinitè, quia hoc verificatur in pluribus.

6. Si quis autem contendat, doctrinam & conclusionem D. Thomæ, veram esse universaliter, & absque ulla exceptione, vel limitatione, respondere poterit, in observatione legis, facta ex solo metu gehennæ, posse esse aliquid involuntarij & displicantia, absque eo quod illa sit mala aut virtuosa: dupliciter enim considerari potest actio quæ præcipitur, nempe materialiter & in esse rei, & formaliter prout præcepta est, seu prout important applicationem divinae legis ad illam. Si hoc secundo modo consideretur, ejus displicantia semper illicita est, quia divina lex nihil habet mali, ratione cuius possit licet respici. Si vero primo modo spectetur, potest esse licita ejus displicantia, quia res præcepta potest affere aliquid laboris & fastidij, quod secundum se consideratum, non habito respectu ad legem divinam, potest licita displicantiam terminare, ut patet in dolore & tristitia, quam Christus habuit in orto olivatum, non quidem de observatione præcepti moriendi, sibi à Patre impositi, sed de difficultate & molestia operis sibi præcepti, secundum se & præcisè sumpta.

7. Objicies secundò contra secundam conclusionem: Matrimonium & votum soleme sunt invalida, si sunt ex metu cadente in constantem virum: Ergo ea quæ sunt ex metu non sunt voluntaria simpliciter, Antecedens est certum, ut de matrimonio constat ex cap. Locum, & ex cap. Venerabilis de Sponsalibus; & de voto soleme ex Tridentino self. 25. de Regularibus cap. 19. ubi conce-

ditur, ut Religiosi ex metu profisi, possint intra quinquennium reclamare, & si probaverint professionem ex metu esse factam, quod sit nulla: Consequenter etiam videtur manifesta, nam omnime matrimonium, & omne votum simpliciter voluntarium, debet esse validum.

Respondeo, concessio Antecedente, negando Consequentiam, & ad probationem illius, distinguo Antecedens: Omne matrimonium & omne votum simpliciter voluntarium, debet esse validum, per se loquendo, & attento jure naturali, concedo. Per accidens, & attenta dispositione juris positivi, nego. Poteat enim Ecclesia ponere quadam conditions, sine quibus votum aut matrimonium non sint valida, quatinus sint simpliciter voluntaria, inter quas una est, ut sunt sine metu: Sicut etiam in matrimonio aliam statuit conditionem, quod scilicet fiat coram parrocho, & duabus vel tribus testibus; ideoque matrimonium clandestinum, licet omnino voluntarium, invalidum est.

§. II.

Virum concupiscentia, seu passio vehemens, catæstet involuntarium secundum quid, sicut metus?

8. Respondeo negativè cum D. Thoma hic art. 7. ubi cum sibi primo loco hoc argumentum objecisset: *Sicut metus est quadam passio, ita & concupiscentia: Sed metus causat quadammodo involuntarium: Ergo etiam concupiscentia, sic respondet: Ad primum dicendum quod timor est de malo; concupiscentia vero respicit bonum: malum autem secundum se contrariatur voluntarii, sed bonum est voluntati consummante magis se habet timor ad causandum involuntarium quam concupiscentia.*

9. Hec tamen doctrina D. Thomæ videtur difficilis, & plures partitū instantias, nam experientia compertum est, plura agi per concupiscentiam, quæ secundum se sumpta repugnant voluntati; ut cum avarus expendit pecunias ad consequendam aliquam delectationem, quas secundum se, secluso ordine ad delectationem, vellet sine dubio retinere, doletque non partum de eauri expensione. Item in operante ex concupiscentia, vel passione, multoties sunt ista due considerationes; hoc opus est mihi bonum secundum sensum, quia delectabile, & est mihi malum secundum rationem, quia contra legem Dei: Ergo quando consentit concupiscentia, vel passione, sic vult illud agere quatenus delectabile sensu, quod nollet illud facere, quatenus est contra rationem.

10. Respondeo quod cum D. Thomas articulo citato, post Aristotelem, Nyssenum, & Damascenum, docet ea quæ sunt ex concupiscentia, non esse involuntaria secundum se, sicut ea quæ procedunt ex metu, non intendit omnino negare, ei quod ex concupiscentia fit, posse aliquid involuntarij admiseri, sed afferere duntaxat hujusmodi involuntarium non causari ex cōcupiscentia, sicut in his quæ sunt ex metu, ab ipso metu causari. Et ratio discriminis quā S. Doctor tradit, optima est: nam cum cōcupiscentia ex nulla parte malum recipiat, sed præcise bonum delectabile, non habet ex se inducere ad aliquid voluntati repugnans; unde si in his quæ sunt ex concupiscentia, aliquis involuntarij admiserit, non est ex ipsa concupiscentia, sed aliunde omnino per accidens provenit. E contra vero, cum objectum metus sit ma-

lum quod difficultè potest vitari, & ideo ut vitetur habet inclinare ad eligendum minus malum, quod secundum se voluntari repugnat, solumque eligitur ut conduceat ad talem finem, hinc sit ut involuntarium in operibus meru factis repertum, ex ipso meru quodammodo ortum ducat, & non ei per accidens solum adjungatur, sicut in his quae sunt ex concupiscentia.

§. III.

Vix ignorantia causet involuntarium?

11. Ignorantia dividitur in antecedentem, concomitantem, & consequentem. Antecedens ea dicitur qua antecedit actum voluntatis, hoc est qua nullo modo est volita, unde ad illam requiritur, quod ille qui ignorat, sufficientem adhibeat diligentiam ad eam vincendam, cum tali intentione, ut si ea ablata esset, non produceret effectum quem producere ex ignorantia. Exempli causa, emittit aliquis sagittam in aliquem locum ubi est homo absconditus, ignorat tamen ibi latere hominem, & sufficientem adhibet diligentiam ut exploret an ibi sit homo, ea intentione ut si sciret eum ibi latere, sagittam non emitteret: si ille tamen hominem configat, & interficiat, talis occisio dicitur procedere ex ignorantia antecedenti.

12. Concomitans vocatur illa qua merè per accidens & concomitanter se habet ad actum voluntatis, & qua neque movet hominem ad operandum, neque illum removet seu prohibet ab operatione, sed homo est ita dispositus, ut aequaliter & eodem modo operaretur, si talis ignorantia non adesset, ac operatus cum illa: v. g. si quis venationis causâ circumeat sylvam, & deprehendat hostem, ignorat tamen eum esse hostem, & adhibet prius sufficienti diligentia, existimans esse feram ibi latitatem, emittit sagittam, & interficit hostem, talis occisio dicitur procedere ex ignorantia concomitanti, quia tunc licet ille ignoret esse hostem, est tamen ita dispositus, ut si illum agnosceret, interficeret.

13. Denique ignorantia consequens illa est qua consequitur actum voluntatis, seu qua volita est, quando scilicet voluntas vult ignorare id quod scire poterat & tenebatur. Porro duplickey ignorantia potest esse volita, primò directe, quando scilicet voluntas expresè vult rem aliquam ignorare, ut liberius peccet, iuxta illud Psalmi 35. *Noluit intelligere ut bene ageret, & haec ignorantia dicitur affectata.* Secundo indirecte, quando voluntas expresè quidem non vult ignorare, non tamen curat addiscere ea qua potest & tenetur scire, & haec ignorantia vocatur *crassa*, quia est voluntaria ob incuriam negligenter voluntatis, qua tepon veluti impinguatur & incrassatur. Dicitur etiam *supina*, quia qui desideres sunt, supini jacere solent. His premissis.

14. Dico, ignorantiam antecedentem causare involuntarium simpliciter; consequentem voluntarium simpliciter, & involuntarium secundum quid; concomitante vero neque causare voluntarium, neque involuntarium, sed non voluntariū.

Prima pars hujus assertio patet, quod enim causat effectum omnino nolitum, & repugnante inclinationi voluntatis, causat involuntarium simpliciter: Sed ignorantia antecedens hoc præstat, ut patet in exemplo supra adducto, proponens enim sagittam ex ignorantia antecedente, occidit hominem quem noluisse occidere, & quem dolere

occidisse: Ergo ignorantia antecedens causat involuntarium simpliciter.

15. Secunda verò sic ostenditur: Qui vult causam alicuius effectus, vult etiam in ipsa causa effectum ex ea secutum: Ergo cum ignorantia consequens sit simpliciter volita, etiam effectus ex illa secutus, erit simpliciter volitus in illa, & per consequens simpliciter voluntarius.

16. Quod verò talis ignorantia causet involuntarium secundum quid, sic probatur: Quod fit contra aliquam inclinationem voluntatis, est involuntarium secundum quid: Sed effectus proveniens ex ignorantia consequente, fit contra aliquam inclinationem voluntatis: Ergo est involuntarius secundum quid. Major patet, Minor probatur. Operans cum tali ignorantia, ita est affectus dum operatur, ut si adesset scientia, non posset effectum, unde illo posito, & adveniente scientia, tristatur; ut patet cum quis non facta sufficienti diligentia, putans occidere feram, occidit amicum: Ergo voluntas operans cum tali ignorantia, habet aliquam inclinationem in oppositum. Patet consequentia, nam ut ait Aristoteles 3. Ethic. cap. 1. *Eorum qui per insciit. magant, is quem facili pauper, invitus egisse dicuntur.*

17. Tertia demum pars; qua asserta ignorantiam concomitantem neque causare voluntarium neque involuntarium, sed non voluntarium, patet exemplo supra adducto; si aliquis enim ardenter hostis necem exoptans, & casu per sylvam obambulans, credens interficere feram, occidat inimicum, talis hostis interne, ex una parte non est involuntaria positivè, cum voluntati occisoris nequaquam repugnet, non est etiam positivè voluntaria, cum voluntarium debeat esse à principio intrinseco cum cognitione, ille vero ignoret ibi latere hostem, unde emissio sagittæ non impetratur nisi à voluntate necandi feram: Ergo talis effectus neque est voluntarius, neque involuntarius, sed solum non voluntarius.

18. Ex his intelliges, ignorantiam antecedentem excusare à peccato, cum tollat rationem voluntarij, sine qua non potest esse peccatum; consequentem accusare, cum effectus ex illa secutus sit simpliciter volitus; concomitante vero ne exculpare, quia non tollit omnem voluntatem saltem conditionatam peccati, nec accusare de se, quia voluntas non peccat, dum omnem debitam & sufficientem diligentiam adhibet.

CAPUT IV.

De voluntario lib ero.

1. Liberum tripliciter dicitur, à servitute, à coactione, & à necessitate. Non agemus huc de prima vel secunda specie libertatis, sed solum de tercia, qua libertas arbitrij seu indifferentia appellari solet, de qua egregie Bernardus serm. 81. in Cantica: *Arbitrij libertas est plane diuinum quiddam, præfulgens in anima, tanquam gemma in anno.*

§. I.

DE VOLUNTARIO ET INVOLUNTARIO. 27

§. I.

Libertas indifferentia convenit homini, non solum in statu natura integra, seu in creatione sua, sed etiam post Adalapsum, & in statu natura corrupta.

2. Utrumque de fide certum est, nam de homine in primo statu considerato dicitur Genes. 1: *Facianus hominem ad imaginem & similitudinem nostram*, quod SS. Patres ad libertatem indifferentiam, quam homo à Deo in creatione accepit, communiter referunt, ut Tertullianus, Irenæus, Damascenus, & alii.

Nec obest quod etiam plures per imaginem Dei in homine intelligent dominium ejus super reliquias creaturas. Consequens enim est, ut qui habet aliorum dominium, habeat multò magis & sui. Unde Tertullianus lib. 2. contra Marcionem cap. 6. *Quale enim erat ut totius mundi possidens homo, non in primis animi sui possessione regnaret, aliorum dominus, sui famulus.* Et Novatianus lib. de Trinit. cap. 1. *Cum omnia (inquit) in servitum illi dedisset, solum liberam esse voluit; nam & liber esse debuerat, ne incongrueveret imago Dei serviret.* Ex quo probata manet secunda pars, cùm enim imago Dei non fuerit omnino delata in nobis per peccatum originale, post lapsum Adami, & in statu natura corrupta, remansit in homine libertas indifferentia, licet non tam perfecta, sicut erat in statu justitiae originalis. Unde Tridentinum sicc. 6. can. 3. *Si quis liberum hominis arbitrium, post Adalapsum amissum & extinctum esse dixerit, anathema sit.*

3. Dices primò: D. Augustinus passim docet hominem liberum arbitrium per peccatum amissum: Ergo censet hominem in statu natura lapsæ, libero carere arbitrio, in peccatum originale. Consequentia patet, Antecedens probatur ex Enchiridio ad Laurentium cap. 30. ubi hæc scribit: *Liberum arbitrio male utens homo, & se perdidit & ipsum. Sicut enim quis occidit, utique vivendo se occidit; sed se occidendo non vivit, nec seipsum potest resuscitare cum occiderit: Ita cum liberum peccare arbitrio, viatore peccato, amissum est & liberum arbitrium.* Et lib. 14. de civit. Dei cap. 11. *Arbitrium (inquit) voluntatis tunc est verè liberum, cum vitijs peccati que non servit. Tale datum est à Deo, quod amissum proprii vitio, nisi à quo dari possit, reddi non potest.* Item epist. 107. ad Vitalem ait quod liberum arbitrium ad diligendū Deum, primi peccati granditate perdidimus.

4. Respondeo Augustinum duobus prioribus locis solum velle libatum arbitrium amissum esse per peccatum, quantum ad statum, non verò quantum ad substantiam; quia nimis per peccatum amissum felicissimum illum statum quem habebat in Adamo, cui nulla ad recte agendum inerat difficultas, nullus concupiscentia dominatus, nulla servitus peccati, nullum vulnus, sed plena & integra vires ad bene faciendum, & vitandum peccatum. Ita clarè seipsum explicat lib. 1. ad Bonifacium contra duas Epistolas Pelagianorum cap. 2. ubi ait: *Quis nostrum dicat, quod primi hominis peccato perierit liberum arbitrium de humano genere? Libertas quidem perierit per peccatum, sed illa qua in Paradiso fuit, habendi plenam cum immortalitate Iustitiam, propter quod natura humana, divinā indiget gratiā.* Et lib. 2. cap. 15. *Peccato Adalapsus (inquit) liberum ar-*

Pars II.

bitrum de natura hominis perisse non dicimus, sed ad peccandum valere in hominibus subditis Diabolo; ad bene autem pieque vivendum non valere, nisi ipsa voluntas hominis Dei gratiā fuerit liberata, & ad omne bonum actionis, cognitionis, sermonis, adiuta. In tertio verò loco non simpliciter ait, nos perdidisse liberum arbitrium peccato primi parentis, sed illud perdidisse ad diligendum Deum, quia nimis voluntas hominis lapsi, nisi reparata per gratiam, Deum super omnia diligere non potest, dilectione etiam naturali, ut in Tractatu de gratia cap. 3. ostendimus.

5. Dices secundò: Augustinus in homine lapsō peccandi necessitatem agnoscit: Ergo censet, in ipso non remanere liberum arbitrium ad bonum & ad malum: Consequentia manifesta est, Antecedens probatur, tum ex disputatione secunda ipsius contra Fortunatum Manichæum, ubi sic ait: *Liberum voluntatis arbitrium in illo homine fuisse dico, qui primus formatus est. Ille sic factus est, ut nihil omnino voluntati ejus posset resistere, si vellet Dei præcepta servare. Postquam autem liberum ipsa voluntate peccavit, nos in necessitate precipitati sumus, qui ab ejus stirpe descendimus.* Tum ex illo dicto Augustini contra Julianum: *Multum erras qui vel necessitatem nullam putas esse peccandi, vel non intelligis illius peccati esse pénam, quod nulla necessitate commissum est;*

6. Respondeo D. Augustinum his & similibus locis, non loqui de necessitate peccandi hinc & nunc, & absoluta, sed de necessitate quadam peccandi vagè & indeterminatè; quia licet homo in statu natura lapsa possit singula divisiè vitare peccata, tum mortalia, tum venialia; non potest tamen omnia collectivè evare peccata mortalia, absque gratia medicinali Salvatoris, quâ carenti meritum invehit peccatum originale; nec omnia vitare venialia generatim, absque singulari privilegio ac Gratiæ dono, quod soli B. Virgini concessum est, ut dicimus in Tractatu de gratia. Unde S. Thomas qu. 25. de verit. art. 12. ad 7. exponentes illud Psalmi 24. de necessitatibus meis erue mezat, quod peccata dicuntur necessaria, inquantum non possunt vitari omnia, quamvis possint vitari singula. Hæc necessitas peccandi in genere, in statu natura lapsa, antequam voluntas divinâ gratiâ sanetur & roboretur, multis in locis adstruitur à S. Augustino, præsertim lib. 3. ad Bonifacium cap. 8. ubi ait, *Liberum arbitrium captivatum, non nisi ad peccandum valet: ad futurum verò, nisi divinitus liberatum, adjungunque non valet.*

7. Dices tertio: D. Augustinum in libro operis imperfecti contra Julianum, & pluribus alijs in locis, bifrontem indifferentia potestatem, quam Julianus & alij Pelagiani, in libertatem inducebant, acerrime impugnat, eamque veluti basim, & fontem, ac nūdum hæresi pelagianæ rejicit: Ergo talis libertas non potest tribui hominibus in statu natura lapsa, sine hæresi manifesta, & evidenti cum Pelagianis commercio.

8. Respondeo Augustinum reprobasse libertatem indifferentiam, quam Julianus & alij Pelagiani admitebant, quia existimabant voluntatem hominum subindeque negabunt liberum arbitrium per peccatum Adami fuisse attenuatum ac debilitatum, & ratione concupiscentia magis propensum ad bonum delectabile contrarium rationi, quam ad bonum honestum & rationi

C 2 consona,